

OVER LIST, LUST, BEDROG EN VRIENDJESPOLITIEK

Muziektheater De Plaats zet de geschiedenis van de Hoge Veluwe in een heel ander licht

Ineke van den Abeele

De review van Marc van der Woude van het kritische journalistieke initiatief “De Edese Vos”, zette ons op het spoor van jammer genoeg alweer de laatste voorstelling van “Van Stof tot Stof”, gespeeld door Muziektheater De Plaats.

Het muziektheater had Seger baron van Voorst tot Voorst, directeur van het Nationale Park de Hoge Veluwe, gevraagd of ze een voorstelling in park mochten geven over het leven van Anton Kröller, degene die het jachtlandgoed stichtte. De parkdirectie wilde echter geen kwaad woord horen over Anton Kröller en omdat er weinig goeds over hem te vertellen valt, kreeg het muziektheater geen toestemming. Daarom werd ervoor gekozen uit te wijken naar een locatie, die grenst aan het park: een voormalige Duitse vliegtuighangar in het veld achter de rolbaan. De Duitsers hadden daar een ogenschijnlijk Veluws dorp nagebouwd om daar hun oorlogsmaterieel, inclusief vliegtuigen, in te stallen. Om de geallieerde troepen te misleiden waren start- en landingsbanen gecamoufleerd alsof het stroken in boerenakkers waren.

“Een stille tocht door het avondlicht, tussen de kunstzinnige woningen van Buitenplaats Koningsweg, op weg naar een oude Duitse vliegtuighangar in het veld. Daar ontvouwt zich het verhaal van een man, die dacht alles te kunnen bezitten, en van de boeren die hij van hun land verdreef. Het verhaal van Anton Kröller.” schreef Marc van der Woude. “Muziektheater De Plaats schuwt de confrontatie niet. Hun voorstelling Van stof tot stof zet de ‘schepper’ van De Hoge Veluwe neer zoals hij werkelijk was: een sluwe zakenman, gewetenloos en meedogenloos, die land kocht om macht te tonen, boeren dwong te vertrekken, en uiteindelijk zijn imperium verloor aan de schulden die hij zelf veroorzaakte.

Die keuze (net buiten de hekken van het park, red.) is extra krachtig door de locatie: een Duitse vliegtuighangar, gebouwd als onderdeel van Fliegerhorst Deelen. De nazi's vermomden hun vliegveld als een boerendorp om het vanuit de lucht onzichtbaar te maken. Zo is ook deze hangar in de vorm van een boerenschuur opgetrokken. Een plek die schreeuwt: niets is wat het lijkt. Precies dat echoot door in het verhaal van Anton Kröller. Achter de façade van idealistische natuurbeschermer schuilt de meedogenloze zakenman, de opkoper, de machtsspeler, de oplichter.”

Dat mochten we niet missen en dus kochten we de laatste kaartjes voor de laatste voorstelling. Zelf kreeg ik een persplaats toegewezen. De voorstelling begon met een indrukwekkende stille tocht door de akkers, waar nabij de vliegtuighangar (Rauchen Verboden!) de leden van het koor bewegingsloos in het landschap stonden opgesteld alsof ze zo waren weggelopen als de personages van de aardappeleters van Van Gogh. Roerloos keken de door Kröller verdreven keuterboertjes, boerinnen en landarbeiders in sobere Veluwse dracht de bezoekers, die het verhaal van hun ondergang kwamen zien, aan. De slachtoffers van de megalomane plannen van Anton Kröller, die meer dan 6.000 ha grond opkocht om het te omheinen voor exclusief en bijgevoerd wild zoals moeflons, zwijnen, herten, reeën en zelfs kangeroes en zaken te kunnen doen met jachtvrienden tot de koning aan toe.

In de hangar vertellen vier acteurs in wisselende rollen het bizarre en macabere levensverhaal van de Kröllers. Elke keer opnieuw openen de hangardeuren zich tijdens de voorstelling om een koor van de verdreven boeren en boerinnen hun door *memento mori* gedomineerde liederen ten gehore te laten brengen. Tijdens de door ons bezochte voorstelling van 6 juli kwam de regen met bakken uit de hemel en de boeren en boerinnen bezongen hun leven druipend van die regen tegen een dreigende avondlucht. Indrukwekkend en veelzeggend. De voorstelling is veel meer dan het levensverhaal van arme boeren en boerinnen (onder wie mijn eigen grootouders, die ook door de Kröllers van hun

land werden verdreven). Het is een aanklacht tegen de op macht en geld beluste elite, die de belangen van het volk met voeten treedt en alleen aandacht heeft voor de eigen hedonistische genoegens, zelfs als die ook tot hun eigen ondergang leiden. Een cultuur die letterlijk indruist tegen de natuur.

Marc van der Woude: *“De voorstelling legt een directe lijn naar nu. Naar mannen als Seger van Voorst tot Voorst, de huidige baron-directeur van De Hoge Veluwe, die volgens de voorstelling in dezelfde traditie staat: autoritair, controlerend en intolerant voor kritiek. Zijn haat jegens de wolf wordt op hilarische wijze gefleerd. Ook de bekende relatiekaart van het park, waarmee het zijn netwerken en politieke invloed structureert, komt expliciet terug als illustratie van machtspolitiek anno nu.”*

We kunnen deze analyse slechts beamen. We vechten met kracht tegen de wederrechtelijke afsluiting van het ecoduct over de N310, waardoor al vier jonge wolven slachtoffer werden van het autoverkeer. En we leggen ons niet neer bij het doodvonnis van wolf Hubertus, die onder verantwoordelijkheid van de parkdirectie gehabitueerd raakte, onder meer doordat fotografen straffeloos wolven konden lokken met voer.

“De wolf moet ophoepelen, maakt me niet uit hoe”, zei de baron-directeur al in 2022 in een interview met *De Gelderlander* en hij liet vervolgens geen middel onbepoefd om het dier zwart te maken. En zo rücksichtslos als Kröller de boeren uit hun eigen leefgebied verdreef, zo meedogenloos proberen zijn hedendaagse opvolgers dat te doen met de wolf.

We hebben genoten van deze voorstelling! Hulde voor de acteurs van theaterwerkgroep De Plaats, de muzikale omlijsting door de ‘boeren en boerinnen’ en voor de scherpe journalistieke analyses van Marc van der Woude, de luis in de pels van de Edese politiek. Zijn platform www.edesevos.nl is het volgen meer dan waard!